

Brev till Sophie Elkan från Selma Lagerlöf: 1893-1895. L 84:1 - 126

Lagerlöf, Selma,

HS L 84:1

Lönmlund. Pöndagskvällen.

Älskade -

Detta är ganska egendomligt. Jag
sitter i samma kupa som i Onsdags
och skrifver till dig som då. Men
nu får det väl bli ett bref om händel-
ser.

Husen har för resten lyckats. Jag
är utsliten ~~men~~ jag har det utmärkt.
Hildes var förstås bara färdig. Fri-
herrinnan hade bjudit mig bara för
att sitta nöje, gummorna i förbered-
ningen väntade och jämt om att jag skul-
le komma, och de hade ej den alra minsta
lust att göra något för mig.

På Torsdags morgon var klats mig till
möte. Hon följde mig upp till Hildes för
hos henne skulle jag bo. Hon är försligt
snäll Hildes, men hon håller på att bli

Konservativ till den grad, att det
vällar Mats och mig riktiga bekym-
mer. Jag kan säga, att jag använda
en god del af min tid på att förvis-
da hennes idéer, på hennes ^{ut} i det fria
igen, men det gick ej vänt bär. Mats
däremot var söt på sitt eget sätt. Jag
kan ej säga när jag ser henne, att
jag ser henne, jag vet aldrig hvad hon
har på sig och jag har heller ej på her-
nes ögon, allt det knappliga och reiss-
lyckadt så det går jag förbi, men jag
tar henne som en utbelligens. Hon
står för mig som alldeles obekvämlig
men hon är rar. Båda två ha
ett högt synbarmigt sätt att betrakta
mina värmer de akademiska, så
så fruktansvärda att de ej säga
ett ord. ^{Till dem.} Mats och jag och Ellen Hag
ha ätit middag på Strömsborg i dag
Mats molter. Jag hade lust att slå
hennes. Men hon vill hon ej visa sig. Så
är sannoligen jag englad, att före

visa -

Jag, lit mig gerna tala om att jag
ej sett Gleidestam, annars hade jag
naturligtvis kyrt honom. Glue var
rest till Norge - Levertin var ännu
att göra mig en visit, sade Ellen Hag,
men hon sade honom, att jag nog var
ute hela dagarna. Det var drott af henne -
För resten har jag varit ~~in~~ i
alla varit "stor", ej gått på litterära
visiter. Jag har haft det så utmärkt.
På Torsdags förmiddag sof jag först en
stund och pratade förstås Gleidestam -
Så for vi ut på en härtur för att
jag skulle få se "synen". Det var knapp-
lagning på "gårdet." Jag hade stor
glädje af att se det glada Stockholms
Tägar det ut, som var bläst och ungt
och hjut, så for vi åt Skansen, där
vord några utskäpter. Sj- eljest är det ju
stroligt enkelt alljämt. Men jag har
ännu utskäpter från en stapel eller i
mitt hufvud -

varje skulde det prompt vara och i stället ansett

nej, vet du, jag får berätta något fint,
innan jag glömmet det. Det var i förr
går morgon, jag låg och halvsöf, men
trorde nog, att jag var vakna. Nu
skulle jag vilja se henne, säger jag
Till mig själv (Du har aldrig något
namn, du jag tänker på dig, det vet
du. Du väntade dig nog gratulationer
på nimmisdagen, men det hade
ju ej följderiktigt af mig. Att inte jag
ha ett stiligare namn i) ^{at} Strax som
jag tänkte detta, såg jag verkligen
något. Det var som ett kvalf eller tunnel
som jag såg procciat och mot det
ljusa ljuset, som syntes långt bort
såg jag några fjärra, mjukt höjda
Konvaljerster, ^{som hängde ned från kvalfets} Så säger jag då i
hallsömmen. Det var vackert nog det där. Men
det var inte hvad jag ville se. Så svaras jag
då af någon röst inom mig. Förstår du in-
te att det är hon. Och så förklarar ^{denne} någon
för mig, att Konvaljen, det där hveta och ljusa
och gröna och runda, det var den - Jag sade
att den tyckte bättre om heliotrop. Så Kon-

Måndag morgon - Skåne. Löf.
 Jag skulle fortsätta reseskiffringen.
 På Torsdagsmiddag var jag hos Friherrens
 man. Jag blif radd, då jag såg henne.
 Hon var som halfvad, jag har sällan sett
 något så turmt och svagt. Hon har nog
 gått tillbaka förfärligt i vinter. Kunde
 hon kan lifva något år ännu, men som
 intelligens slötknar hon nog snart. Då jag
 talat en stund vid henne, såg jag nog att
 hon hade mycket kvar af den gamla Prospekt
 men första intrycket var af något reut
 utslötknande. Hon frågade om jag
 ville läsa upp något för Förbundets da-
 mer. Det skulle bli ett extra samkväm
 efter ~~fastas~~ årsmötet. Jag bad att slippa.
 Ja, så lofvade jag, att ta Örnets ämb upp.
 Men jag var temligen säker på att slippa.
 De skulle först höra Hildebrand och så
 Ellen Fries. Men kunde de väl ej orka.
 Gunnar hade ingen aning om Dahl.

genomgå gräset, som jag tror. Och det
var ej tänkbart att jag kunde tala med
hennes om något, som skulle uppröra
hennes. — Efter middagen gån-
go slats och jag ut i det fria och gräl-
de på våra gamla Ranserbantiva vän-
ner. Vi roade hvarandra mycket med
att "göra hvarannu Roicka". Det var en
trefflig Kväll.

På Fredag fick jag bref från dig, det
var mycket roligt. Så var jag hos Eva
Fryxell och hon frågade hvad jag tyckte
om Snorrebiten i Sv. Tidskrift. Jag tyck-
te alls ej om den, sade jag. Du kan ej tro
hvad Rydberg älskar Snorre, sade hon.
Det trodde jag nog, men jag undrade
om Rydberg skulle vilja skrifa om
Snorre. Vidare diskuterade vi om allt
i världen i litteraturväg. Hon gör in-
gen skilnad på lif och produktion. Hon
är omäglig. — Men man kan säga hon
som helst till henne —

Dig ha naturligtvis mina gunnar
intet att anmärka på. För sine skull
har jag alls ej haft anledning att strida
Ingen har varit annat än nöjd med
vår vänskap och om dina böcker hör-
de jag intet annat än godt. Teatersty-
cket hade ingen sett. Det är ju det van-
liga —

Det skall nog glädja dig att höra att
jag var borta på middag hos Hiloune
fröken Anderson på Fredag och där träf-
fades tre barn till Christiane. Jag frå-
gade dem om de visste hur deras far
är åskad i landet, det borde ej behövas
mer för att komma till ärens afrensar
än att vara Christiane dotter. ^{eller syster} Flickan
svarade mig, att hon hade märkat lite
svårt med mig. Hon fick jämt tala
om att hon ej var Selma's. Jag
har alltså köpt om händ och att bli
afskydd af alla kvinnliga anförvänder.

På Fredag Kväll var jag på årsmötet.
Hildebrand höll ett ganska litet tråkigt
föredrag om den nyttas Förbundet gjort.
De ledande Konjunkturerade kvaran-
dra. Ellou Fries läste upp utdrag
ur Matto Liljes dagbok, som voro
vessinnigt roliga - Det var värtklige
så att man skrattade högt. Det hade
ingen väntat. Där träffade jag fru
Kerfstedt i fem minuter. Sedan var
ett samkväm. Tjugu damer, mest
förbundets byråledamöter samlade
på Hamburger bänk. Där var riktigt
tröfligt bara ungdom nästan, ett
opår af tvärg, en herra. Doktor Karl
Kupström. Hon var tag jag för mig -
Hon var kvick, stark, öfvermodig,
sitt, hvithärig, förstokommunikations,
men vi talade Tyskland. Det var
neutral och älskad mark. Ingenting vi skil

des var han så mjukt som en sådan
föreståndare
föreståndare
föreståndare

skojare kan bli. Half elfva på natten
blefva de nå lifrade, att de ville höra
läsas. Det blef omöjligt slippa, jag tog bort
början på Rimata och läste den ^{slutet} - Jag läste
auktändigt, behöfve ej göra mig till, för
jag var i stämning och så hypnotiserade
de jag den rätt bra - Efteråt tycka de
Rimata att det var skräp, men de voro
fångna, medan det varade - Mannen i
sällskapet blef högst betagen både i atys-
ket och i läsningen. Det sistnå var väl-
förtjänt, tror jag. Först Ryssta han
mig på hand, sedan började han berätta
rikedagsanekdoter, vi kunde ha haft
trefeligt ett par timmar till, men Gildens
skulle gå. Ja, ann han ej varit så gift
och så kvithärig - Jag frågade Ellen H.
sedan hvad Nyström var för en - "En riktig
stuck, nedrig, konservativ" - "En riktigt
dålig Karl" - Det är dock grynigt, då man
en gång gör en svöfning - Jag tror också
att Gildens fick nå brödet att gå för att ej
vår kärlek skulle säkra skandal -

Skrytade ditt brev i dag så har jag försökt smycka mig så. Hon skrifver
abrig annat än det som behöves för att säga det som jag vet för
hon tycker. Men hennes brev till dig, agnar mig bra talika. Det skulle varit
roligt om hon vill förvara sig.

Dahlgren var ej på mötet, men jag fick
bud från henne, att hon ville tala med
mig för att reda ut saken. Jag satte
då ut tid för ett möte. Jag träffade
hennes emellertid ej, det var väl något
fel i telefonansingen. Mats har emel-
lertid varit utmärkt i saken. Hon har
sedan jag skref till henne därom, störst
ästad till Lilly Engström medlem i Dagny
redaktionens och grället. De försöka nog urskulda
Dahlgren, men Mats håller med oss. I
alla fall tycker fru Carlberg nog ha dra-
git öfver sig förklaringsgen genom att
skrifva oerhördt ödmjuka brev, däri
hon rent lagt sig platt inför dem. Det hade
Mats hört. Ej heller trodde Mats, att ^{Lottens} hon
vidare skulle göra oss något dylikt.
Af allt jag kunde höra var hennes ärikt
om ditt författarskap hennes rent person-
liga mening. Alla andra tyckte om dig.
Det var mycket dumt att jag ej träffade henne,

På Fredag hade vi en härlig frukost
Mats och Hildur och jag på Operans-
matral och försökte känna oss orodligt
berömda. Thäro du, tufforna äro så fula
och så oartistikiskt utförda, inte något
originellt eller djupt ett dugg. Man
tycker det är nyrd ~~med~~ så fula målning
i ett så vackert rum. Jag tyckte mest
att deras färger skrek mot dekorevin-
gen i öfrigt och så var det fullt. Jag
hade nästan tappats, att det skulle vara
litet mer orodlighet i dem, sågott så
men kunde förstå rörelsen. Jag förstod
ingenting.
Jag är så gräsligt trött, men jag vill ej
sofva här i Estaf. Allt möjligt tänner
mer om dig, hvart jag kommer. Här i
soffan ha vi två nattit. Uppa hos Hildur
såg jag dig först, hos Ellen Hey var
du också. Ellen såg jag ej förrän på dö-
dag, jag tror jag längtade efter henne för

med henne kunde jag dock tala om dig,
Hon var mig lika mycket värdig, mycket
intresserad. Ah hvad de fråga hvad jag
gör nu? Jag tror att vägra nu svära på
att jag skrifver en roman, andra att jag
gör drottningar, andra att jag skrifver
ett spökeleke. Hvilket som helst kan bli
samt. Det är fruktigt att vara bunden vid
ett alltid vara ett - Hon var mig mest
glad för Gleichenstam. Hon berättade hur
för den största litterära händelse hon
upplevat här oss. Det för hon ha rätt i,
men hon roade mig med, så hon var mer
bizar - Men var hon nöjd med allt. Hon
tyckte, att det var gubarnligt med den itali-
enska roman och bättre sällskap än de
kunde jag ej få, omöjligt inte. För resten
var det jag, som gäta bakåt, ej du - Hon
hade tänkt, att eftersom du var så medel-
sam, kanske du ej lämnade mig ro att låta
ännu njunka i mig. Hal sedan jag

Marholm var jag mer på ett par gånger, men han
glod undan - blev tycke. Om henne

skrifvit att jag fröttnat vid noveller och
ej kunnat arbeta på dem, därför att jag höll
på med annat, när intresserade mig, så
var han nöjd. Det var i brist på annan
förklaring, när han skylde på dig. Litet
fick jag allt säga henne om dig, men
som sagt, det var ingenting att strida
om. Vi talade mest socialism -

Glömd har jag nu mer gjort? Jag har
varit på Operan jag har varit hos mina
släktingar Afzelius. Jag har drivit omkring
i konget, jag har varit till Hyrkogår-
den med Alberto Rönne, jag har seto in-
dustripalatset, varit på en litterär före-
middag hos Eselde och läst Yinetes en
en gång. Men är jag så led vid den så
jag blir döv. Jag har ätit middag med
Ellen på Strömberg, drivit omkring i
Kunlegårdens med en socialistisk redak-
tör från Haalstad, Frödingers vän. Druckit
Puffe på W, så hette det förr - Jag har

gjort en litterär virit, hos Smilsky,
och jag har gått och hyrt eller lejt
lärosvimmor till vår skola —

De sade mig i St-hus, att Smilsky
arbetat så mycket för mig i akademien,
så jag borde gå upp och tacka. Både gref-
ven och grefvinnan voro oändligen
älskvärda. Naturligtvis var jag mer
bekantad med dem än fem minuter är
med vanligt folk efter åratal. Jag är all-
parligt förbärfnad med att tycka om
världsmänsketor. De bjödo mig till
baka på lördag belöft nästa gång. Det var
lov, som var varmast. — Jag undrar
för resten om det är många, som
hafva ett så blavdadt lif; som jag
gör, som kvälfvas så molan att vara
ett intet och något mycket beundradt —
ett fattigt, enamt människors och en
storhet, som ^{man} berömmar sig af att kunna —
Hvad min abstrig kan hinna skrifa

från en sådan här resa är naturligt-
vis det roligaste. Alla samtal och
meningsutbytet och all olikhet som
råder i de olika lägren —

Den sista jag såg i Stockholm var
fru Lundegård. Hon var mycket
vänlig, mycket söt, det var vid sta-
tionen — Fannhäuser lär tyvärr
vara borta. Jag säger tyvärr, jag
ty då Axel berönde mig i fjöl, så ha-
de jag gärna berömt honom i år, men
nu kan jag troligen ej göra det —

Och dessutom vet jag ej hur den där
lyftvinnan kan ha skall kunna
hafva i försakelse, om hon förbrukar
sin popularitet lika snart som han
fick den — Ellas Key var bekymrad
för honom —

Ja, mer har jag ej hunnit på fyra
dagar. Det har ej varit något märkvärdigt
men så ovanligt trefligt. Vackert nöder
och godt lynne och ingen förskräckande
uppläsning — Jag tror visst att alla tycka

Jag tror t. o. m. att om vi två skulle bli riktiga svämmar så skulle vi fortsätta att skriva till hvarandra och gälla. Det kanske vi vist minst utbrora

Glenn -
Rasmus
Jag fick för
bref -
Om jag
vet till att
du skriver
dig att
jag skulle
vara för
fält för
derivat
skulle
gag och jag
int är
snölt -
Du är allt
ämt, le
Jag har
Det är jag
är en
Jag är
Jag är
Jag är

att jag varit lat och blek, det tror jag sig af det där Operararbetet så jag bär det med jämmod - Ack det är en ni sätta en gång. Tillammans vi två och körde de - Det är så farligt lustigt att se hur vänligt bekymrade de är - Och jag tycker jag har aldrig haft det så utmärkt. Jag har pengar, om fjorton dagar är jag fri, jag har icke. Jag bär ej oro för någon bok innan de närmaste månaderna - Om en månad kanske vi räkas - Om jag än skulle fortsätta att vara deus, så har jag till och med råd till det en en tid, med alla bästa vilja i världen du vet fortsätningen -

Jag har snart ett helt förlag af bref nere hos dig, undrar just om jag har något hemma -

Ellen jag tycker verkligen om dig -
Skall jag skriva till Belgien och göra för din räkning eller hvad skall jag göra -
Det är allt hemskt att ej få bref - Det konstär jag

Det är väl ej mer än hjortan där
 du väntat på bref och han är
 ju upptagen. Jag tror nog vi
 fruntimmer aldrig kunna hjälpa
 på hur äfven den starkaste kär-
 leks blott är något episodaert
 hos kvinnan. Det får öfver den
 som stämning då och då. Så
 är det förfärligt hett, så skrivas
 de, så besvaras de, men så går
 det och öfver på en stund, går och han
 men - Det är ej mindre starkt, men
 det är nå olika. Att det egentligen lig-
 ger i naturen tror jag ej, det beror af det
 yttre rikare lifvet omkring dem. Lefde
 vi starkare affärs eller politiskt lif
 blefve vi likadana - Jag har sett det
 med doktorerna och doktorinnorna, jag
 ser det samma med dig och L. Jag
 tror ej jag skulle bry mig om att tro
 att han wore sjuk om jag väntade

Kärlekens brev från en Karl, vare
det ett afförbref, som ej kommer,
du vare mig något i vägen —
Du säger, il soit ne faire arien
Tänkt, det är något som ofta gjort
mig upprorisk. Hvarför älskar vi
hvar för sig vi bort hela vår kärlek
till den eller den. För Jämnar har
den bättre än andra, finner det
någon, som kan göra sig älskad.

Det hela mynnar mig bara vara en fri
gåfva, ingen har juett bättre förstås
än andra att vinna den — Nu
har jag kommit så långt, att jag tycker
det är godt, att den ej kan vinna
genom vår egen förskyllan. Det
är visst knappast så, att vi kunna
njärfva fördärfa den en gång, förspilla
den menar jag.

Om äro vi visst vid Alfvén. Berom
går hurtigt och jag märker att jag en lång
stund ej tänkt på mig själt. Det är förstås
förmodat till förskyllanden — Uch att gå och
gräpa i sig själt. Jag undrar egentligen

om dessa nerver äro värre än mina,
men jag är starkare och tyglar dem
fastare än så länge. Dessutom är
jag ju aldrig rädd för fysiska ting.
Men nerver har jag — Om vi skulle
kunna afse oss som ett skrifva utom
att gräla, till vi få bättre krafter.
Ja, blir du mycket ond, är det ju bättre
sjunga ut, men jag tror ej du skall få
auledning.

I dag står det i Tidningen att
Fröken Ingeborg Björnsdotter skall sjunga
den folkvisan, som sjunges bakom
scenen i St Anna Kloster och att Björns
Björnsdotter vill sätta ^{stycket} i scen. Det är
ju goda nyheter. Allt om rollberätt-
ning står i tidningarna för alla sty-
cken — En tidning skrifer: "Man väntar
sig mycket af Fröken Nyroff." (Blau spelar
riddarerna) Det gör ej jag. Bidjetter till
föreställningarna böras köpas nu i skugg.
Jag undrar hvad du skulle säga om
den pjessen gjordes lyckad — Kläfft gläd

häftigt ang. Samt Betty om sapsu

Men det på den - eller skulle jag försöka sluta. Det är meningslöst att skriva så här -

Lärte de någonstans sluta på Brandes' Argert. Berlingerske Tidsende var nyss hemskt mot honom. Men ej för stöld utan för att stycket skulle vara misslyckadt och det är orätt. Jag tror dock, att sluta är illa funnet. Se, där gick han ena vägar och det kunde han ej.

Han har jag fått en rekommendation, en tjock förbruk, fordonsvalder. Glöm gräta. Men han ser så ändligt jovialisk ut.

Men så länge han gråter för jag fortsätta att skriva - Tänk, att jag är bättre. Mer lik mitt gamla sorglösa jag, än jag varit på en månad. Allt sådant beror på luft och angifning. Jag tal ej mer än tre månader Skåne åt gången. Eller är det möjligt att skriva så här, långsamt, med en och annan blick utöfver småländska hedarn med ingenting att vänta på, som var mig. Du tänker nog att det skulle vara något märkligt så den får den här beaktan - Och jag blir nu

Res Konvateren är ej rolig. Men
 tycker hon gärna vilja tala, men hon
 vill bli underhållen. Glöm fråga om
 det är vackert på Skansen - Glöm att göra
 upp hvor många Klackar fem - Det gör
 inte jag, svarar jag, men jag har en
 god vän, som gör det. Jag säger det ej för
 attis, men tänker det - Jag är blest hugg
 mig. Klackar är half nio på Kvällen
 Här uppe i Norden är full dagar - Det är
 koniskt - Jag är grynigt huggig -
 Nej, hvad skulle jag säga, ja jag lärde litet så
 den där modern populära biologi. Människans
 utveckling heter minst boken - På ett ställe
 talades det om hvad som gjordes förtret till
 man eller Kvinna - Man har experimenterat
 på insektskrover, som äro könlösa i Kongjan.
 Der man dem ^{lister} ~~mycket~~ med bli de Barbar,
~~titel~~ ^{mycket} goda gör dem till primitiver. De
 blodlösa ha mest om mat, födas herrar, då året
 är mer franskridet och födas rikligare,
 honor.

Alltså då den där Kneeznach pruar nått nåt
nått, så undervisa henne om att om hon vill
ha en dotter, skall hon bara äta mycket, men
vill hon ha en pojke, skall hon ~~späta~~ ^{späta} mig.

Fäst detta öppnar vidare vyer än så.
Tänk dig tillgången på män och kvin-
nor konstnerligt reglerad. De pruar
annadas af staten, att föda gossar och de
flickor, men det är ej nog härmed.
Förf. säger att af detta härrör den stora
grundskilnaden mellan könen. Gossarna
äro illa värda, de komma snart till
världen. Där af blifva de energiska, oflystna,
viljestarka och i allmänhet mycket handlings-
lustiga -

(Påsjö, fem minuter. Glöm fick jag någon
chokolad för mine huser - Det är Kväll i
Nåsjö om en halftimme. Beskrifvningen
undrar försmodligt, om jag skrifer rese-
bref. Men jag förs ej ^{nått} ^{huru} ^{ställa} om
gossar och flickor. Det är för starkt mat,
för en gammal fröken -)

Flickorna äro Komma mätta och nöjda
in i lifvet, där af blifva de passiva
nöjda, milda, det mottagande och
stillasittande elementet i närbond-
ningen - Huru är nu jag på jag
vill motsätta mig naturen? Men
jag fick ej alldeles nog mycket mat
för att bli en nitiskt stillasittande
flicka. Du har väl varit fastligt
väl värd, fött mig för ett par indi-
vider, efterom du Kommat bli ett
så starkt minnesaktigt prutiner.
Ja, på sådant beror ens äde -

Eller Kay har skriferit en
högt förträfflig i alla afseenden
tilltalande uppsats, som nu Kommit
i Verdandis småskriften - Man kan
nara med om allt där. Jag kan
ätminstonad

Glom är präktig, om hon bara hade
känsla för folks sårbara punkter.

Jag tror ej han skrifvit något bättre.
Det var tråkigt, att du tänker som
jag i fråga om rörelsefren - Men
inte kan han förstå, att jag ej vill
göra det. Han tycker bara, att man
skall hjälpa med allt man kan, och
dessa berättas ju icke. Ja, det bör ej
behöfva göras före posten.

Tänke att du har fått författarin-
ne märket på dig. Partiern på Natio-
nal, som väl också är en auktoritet,
hviplade ej heller ett ögonblick, att det
var ^{den} författarinnan Selma Lagerlöf, som
besjöt ^{den} vår typ.

Det är det skärsta om en liten
strund. Tänste jag redan för några
år är jag så hungerig, så jag är onödig
därför - Det märkvar nu - Tallarna

stå snart mot himlen - Imor-
gon ville jag fara ut i någon vacker
skog, ligga och riva ned världsen
i nådskapar med mats - Och alls ej
tänka på mig själv - Din Selma